

Svět je stále více urbanizován. Proto se letectvo musí připravovat k boji ve městech. Města jsou obtížnými prostory, kde jsou vojenské operace omezovány zástavbou terénu a nebezpečím vedlejších škod a ohrožením nekombatantů. Je velmi pravděpodobné, že ve městech bude docházet ke krizím, především v málo rozvinutých zemích. Proto jsou vojenské operace ve městech stále více a více pravděpodobné.

Budoucí protivníci budou nejspíše používat města jako svého útočiště jakmile pochopí, že se tak mohou vyhnout nebezpečí, jemuž čelí v otevřeném terénu, kde mají převahu pravidelné konvenční síly. Zastavěný terén je vážnou překážkou pro vedení konvenční vojenské operace a husté osídlení a městské ulice představují značné omezení možnosti využívat letectvo. Zapomíná se, že schopnost letectva „vidět za kopec“ je důležitým přínosem pro všechny druhy ozbrojených sil, jež se účastní bojů ve městě.

Vertikální dimenze

Možnosti letectva v zastavěných oblastech jsou podobné možnostem v jiných oblastech a podporují společné síly (joint force) při plnění jejich taktických, operačních a strategických úkolů. Základním rozdílem městského prostředí od jiných prostorů je přítomnost velkého počtu nekombatantů a jejich majetek. Proto je použití síly a rozlišování cílů hlavní překážkou, s nimiž se letectvo musí vypořádat. Tento faktor je ovšem omezením pro všechny společné síly. Schopnost letectva vyřešit problémy rozlišování cílů a vedlejších škod je nedílnou součástí jeho hodnoty za všech budoucích společných operací ve městech.

Je nutno poznamenat, že letectvo není pouhým podpůrným prostředkem za operací ve městě. Jeho schopnosti vést strategický útok proti důležitým cílům ve městě, přehradit operační směry a být přítomno nad nekontrolovanými částmi města jsou velmi důležité.

Letectvo kromě svých nezávislých možností podporuje společné síly za boje ve městě. Jde o:

- ❑ ovládání vzdušného prostoru – airspace control,
- ❑ velení a řízení – command and control,
- ❑ psychologické operace – communications and psychological support,
- ❑ přímá letecká podpora – close air support,
- ❑ konečné navedení na cíl – terminal attack control (např. ozáření cíle infračervenými paprsky či laserem)
- ❑ průzkum a pozorování – intelligence, surveillance, reconnaissance,
- ❑ pátrací a záchranná služba – combat and search rescue.

Jde o běžné úkoly letectva. Zastavěný terén a velké počty nekombatantů jsou proměnné veličiny vyžadující velkou pozornost, avšak nesnižují význam letectva. Ve skutečnosti tři základní strategické možnosti letectva, rychlý úder, nepřetržité velení a globální mobilita, maximalizují účinnost společných sil ve městě.

Od španělské občanské války až po operaci Pouštní bouře letectvo vytvořilo ve městech hromady trosek. Avšak spolu se zdokonalováním průzkumu (ISR - Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) a zvyšováním přesnosti zbraní, jakož i včasného udávání cílů, přebírá letectvo stále významnější úkoly během operací ve městech.

Přesné letecké údery

Za bojů o irácké město Faludža byl aplikován model boje založený na nepřetržitém leteckém pozorování, přesných leteckých úderech a rychlé vzdušné přepravě. Kombinace těchto faktorů pozvedla operace ve městě na novou vyšší úroveň. Společné plánování (joint planning) vedlo k synergickému používání koaličních sil se zhoubnými účinky. Letci přitom čelili neustálým problémům při rozlišování povstalců od místního obyvatelstva a museli zabránit zbytečným vedlejším škodám (collateral damage). Tyto problémy by měly být minimalizovány dokonalejšími prostředky, aby byl zvýšen význam letectva za boje ve městech. **Výzkumný ústav vojenského letectva USA** (AFRL - Air Force Research Laboratory) proto neustále vyvíjí nové technologie pro rozšíření průzkumných a pozorovacích možností v zastavěném prostředí.

Je konstruován senzor *Gotcha* [„A mám tě“] schopný nepřetržitě pozorovat rozlehlé prostory a zjišťovat změny v prostředí, což umožní rychlé hodnocení situace. Tento senzor spolu s jinými senzory ISR bude násobitelem síly pro řešení nynějších problémů rozpoznávání.

Globální polohový systém GPS (Global Positioning System) a možnosti družicového průzkumu poskytují společným silám (joint force) velkou výhodu. V budoucnu USA zavedou v kosmu umístěné radary s indikací pohyblivých cílů schopné zjišťovat pohyb (podobně jako dnešní společný pozorovací radarový systém JSARS (Joint Surveillance Attack Radar System), čímž se sníží potřeba zasazení letadel a personálu. Tento úkol již plní bezpilotní letadla *Global Hawk*. Vojenské letectvo USA pokračuje ve slučování senzorů s existujícími průzkumnými prostředky pro získávání obrazu bojiště a tím k dosažení informační převahy ve městě.

Letectvo USA také zavádí nové technologie pro zdokonalení možností přesných úderů ve městě. Puma malého průměru GBU-39 hmotnosti 250 liber vytvoří požadovaný účinek, avšak protože má značně nižší tlakový účinek, způsobí menší vedlejší škody.

Ve vývoji je také munice s bojovou hlavicí určenou proti vícepatrovým budovám s malým množstvím výbušniny a proto malými vedlejšími škodami.

Vyvíjeno je malé bojové bezpilotní letadlo (unmanned strike platform), které bude během střehu ve vzduchu zjišťovat cíle a ničit je malou přesnou municí.

Budoucí bojové bezpilotní letadlo *Predator B* (UAV - Unmanned Aerial Vehicle) bude mít zvětšenou bojovou zátěž (3000 liber na vnějších závěsnících) a bude schopno nést řízené pumy *Paveway II*, řízenou municí pro přímý útok (JDAM - Joint Direct Attack Munition), rakety vzduch-země *Hellfire* a pumy malého průměru. Kromě zdokonalených optických přístrojů bude mít laser pro označování cílů.

Bylo dosaženo pokroku v možnostech nesmrtících zbraní použitelných ve městě.

Jsou vyvíjeny četné koncepce usměrněné energie použitelné za boje ve městě:

- **Aktivní obranný systém** (Active Denial System) používající milimetrové elektromagnetické vlny k zastavení, odstrašení a odvrácení postupujícího protivníka na vzdálenost větší než dostřel ručních zbraní. Je určen k rozehnání davu a k ochraně důležitých objektů. Předpokládá se vyzkoušení jeho letecké verze.

- ❑ **Zdokonalený taktický laser** (ATL - Advanced Tactical Laser) určený k přesným úderům proti pozemním cílům ve městě, aniž by způsobil vedlejší škody. Má být umístěn na letounu AC-130.
- ❑ **Taktický reléový zrcadlový systém** (TRMS - Tactical Relay Mirror System) umožní přesně zaměřit laserové paprsky k úderům na pozemní cíle.

Možnosti letectva

Dokonalejší technologie a procesy rozšíří přínos letectva k boji ve městě (joint urban fight). Protože nyní je boj ve městě považován především za problém pozemních jednotek, nejsou možnosti letectva často v popředí úvah pozemních velitelů. Společné plánování a výcvik zřejmě přispějí k vyřešení tohoto problému a k využití možností jednotlivých druhů ozbrojených sil. Společného výcviku v boji ve městě s ostrou střelbou se musí zúčastnit létající personál (aircrew), předsunutí letečtí návodčí na palubě letadla (airborne FACs - forward air controllers), skupiny navedení taktického letectva (TACPs - tactical air control parties), řídicí konečného navedení (JTACs - joint terminal attack controllers) a brigádní bojové skupiny (brigade combat teams). Při výcviku musí být kladen důraz na přímou leteckou podporu.

Pro plné využití možností letectva ve prospěch pozemních jednotek musí být zlepšeno velení a řízení, což je velmi náročné, protože pro pozemní jednotky je nesnadné ve městě udržet spojení mimo dosah přímé viditelnosti.

Zatímco letecká a informační podpora ve městě patří k běžným úkolům letectva, pozemní velitelé vážají tuto podporu vyžadovat vzhledem k obavám ze střelby na vlastní a z vedlejších škod. Protože mnohé budoucí boje budou probíhat ve městech, musí letectvo rozšířit svoji účast v nich, aby pozemní síly mohly plně využívat možností třetí dimenze.

Článek pplk. USAF. Briana M. Newberryho The Air Force in the Urban Fight byl uveřejněn v zářijovém čísle 2006 časopisu Armed Forces Journal. Zkráceno a redakčně upraveno (nas)

Operace namířené proti vzbuřencům se v minulosti často v taktické oblasti zaměřovaly na tzv. získávání srdcí a myslí. Zároveň byly ale často k ovládnutí situace používány donucovací metody, jako je přesídlování, ničení určitého území a ovládnutí potravinových zdrojů (tedy prostředky, k nimž se uchylují dnešní vzbuřenci), s tímž obecným cílem, kterým je porážka nepřítele. Při operacích k zajištění lidské bezpečnosti je cílem sama ochrana civilistů, nikoli porážka nepřítele. Některé donucovací taktiky jsou tedy vyloučeny, zatímco jiné (vytváření bezpečných útočišť nebo humanitárních koridorů) mají naopak klíčovou úlohu.

Doktrína lidské bezpečnosti pro Evropu
Barcelonská zpráva studijní skupiny pro evropské bezpečnostní kapacity

(předloženo v Barceloně 15. září 2004)

In: *Bezpečné Česko v bezpečné Evropě*

Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, ISBN 978-80-87041-17-8.